

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžsk/31/2017
Identifikačné číslo spisu: 8015201120
Dátum vydania rozhodnutia: 10.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8015201120.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v právnej veci žalobcu: F. M., bytom M. XX, XX-XXX E., Poľská republika, zast. JUDr. Dušanom Remetom, advokátom, so sídlom Masarykova 2, 080 01 Prešov, proti žalovanej (v konaní sťažovateľka): Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta 8 a 10, 813 63 Bratislava, za účasti K. U. P. - Blue - Media, so sídlom Bardejovská 220/1, 089 01 Svidník, IČO: 46 213 058, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove zo dňa 12. januára 2017 č. k. 16Scud/6/2015-29, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 12. januára 2017 č. k. 16Scud/6/2015-29 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „správny súd“) napadnutým uznesením zo dňa 12. januára 2017 č. k. 16Scud/6/2015-29 uložil žalovanej, prostredníctvom Sociálnej poisťovne, pobočky Košice, povinnosť v lehote 30 dní doručiť žalobcovi rozhodnutie č. 63636-2/2013-KEM zo dňa 19. apríla 2013 (ďalej len „prvostupňový orgán“ resp. „prvostupňové rozhodnutie“).

2. V odôvodnení uznesenia správny súd uviedol, že žalobca bol účastníkom konania, v ktorom prvostupňový orgán rozhodol podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvý bod a § 210 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) tak, že žalobcovi nevníklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi u zamestnávateľa K. U. P. - Blue - Media od 01.07.2012 do 30.11.2012 podľa slovenskej legislatívy. Keďže išlo podľa názoru správneho súdu o rozhodnutie o poistnom, malo byť žalobcovi doručené do vlastných rúk, čo sa v danom prípade nestalo, pretože prvostupňové rozhodnutie podľa poštovej doručenky prevzala dňa 29.04.2013 namiesto žalobcu jeho švagriná pani G.. Správny súd mal za preukázané, že žalobca dôvodne namietal, že mu prvostupňové rozhodnutie nebolo doručené do vlastných rúk, preto rozhodol o povinnosti prvostupňové rozhodnutie žalobcovi takto doručiť.

3. Proti tomuto uzneseniu podala žalovaná (ďalej len „sťažovateľka“) v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodov uvedených v § 440 ods. 1 písm. g) a h) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“). Uviedla, že zák. č. 461/2003 Z.z. doručovanie rozhodnutí o vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia osobitným spôsobom neupravuje a uvedený typ rozhodnutia nie je súčasťou taxatívneho vymedzenia rozhodnutí doručovaných do vlastných rúk podľa § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. Naproti tomu rozhodnutia vo veci predpisania poistného, penále a uložení pokuty ustanovujú účastníkovi konania povinnosti vyplývajúce z poistného pomeru, t. j. povinnosť zaplatiť poistné, penále alebo uloženie pokuty. Z tohto dôvodu je potrebné tieto rozhodnutia v zmysle zák. č. 461/2003 Z.z. doručovať do vlastných rúk. Podľa právneho názoru sťažovateľky rozhodnutie o vzniku, resp. zániku poistenia sa neoznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk. Prvostupňové rozhodnutie bolo doporučenou zásielkou doručované na adresu žalobcu zaevidovanú v systéme Sociálnej poisťovne, ako aj na adresu miesta podnikania zamestnávateľa. Považuje sa za doručené žalobcovi, aj keď ho prevzala osoba žijúca v spoločnej domácnosti so žalobcom.

4. Sťažovateľka ďalej poukázala na skutočnosť, že hoci zák. č. 461/2003 Z.z. jej neukladá túto povinnosť, v mnohých iných prípadoch sa snažila doručiť rozhodnutia aj doručenkou pre medzinárodný styk, ako to bolo v prípade druhostupňového rozhodnutia (rozhodovanie o odvolaní zamestnávateľa), avšak v Poľskej republike inštitút doručovania do vlastných rúk nie je zavedený, a tak iný spôsob doručovania ako zvolila nebol a ani nebude možný. Vzhľadom na uvedené mal správny súd podľa názoru sťažovateľky posudzovať včasnosť podania žaloby. Navrhla preto napadnuté uznesenie správneho súdu zrušiť.

5. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobca uviedol, že nesúhlasí s argumentáciou sťažovateľky, kasačnú sťažnosť považuje za nedôvodnú a stotožňuje sa s napadnutým rozhodnutím. Žalobca považuje za správny právny názor správneho súdu, že žalobca je tzv. opomenutým účastníkom a prvostupňové rozhodnutie skutočne bolo potrebné žalobcovi doručiť do vlastných rúk v súlade s ustanovením § 212 ods. 3 písm. c) zák. č. 461/2003 Z.z. Žiadal preto, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

II.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „Najvyšší súd“) konajúci ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ S.s.p. a 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie správneho súdu, v súlade s § 455 S.s.p. bez pojednávania a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť sťažovateľky bola podaná dôvodne a napadnuté uznesenie správneho súdu je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 212 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. v znení relevantnom pre prejednávajúcu vec rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia.

Podľa § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení vec rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia

- a) o nepríznani dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, 1) o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

Podľa § 20 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti zamestnanca uvedeného v § 4 ods. 1 vzniká odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem uvedený v § 3 ods. 1 písm. a) a ods. 2 a 3, a zaniká dňom zániku tohto právneho vzťahu, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 128 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení poisťné na nemocenské poistenie platí a) zamestnanec, b) zamestnávateľ, c) povinne nemocensky poistená samostatne zárobkovo činná osoba, d) dobrovoľne nemocensky poistená osoba.

Podľa § 128 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení poisťné na starobné poistenie platí a) zamestnanec, b) zamestnávateľ, c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba, e) štát, f) Sociálna poisťovňa.

Podľa § 128 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení poisťné na invalidné poistenie platí, ak tento zákon neustanovuje inak, a) zamestnanec, b) zamestnávateľ, c) povinne dôchodkovo poistená samostatne zárobkovo činná osoba, d) dobrovoľne dôchodkovo poistená osoba, e) štát.

Podľa § 144 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení Sociálna poisťovňa predpíše poisťné fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poisťné, ak táto osoba neodviedla poisťné vôbec alebo ak ho odviedla v nesprávnej sume. Ak suma dlžného poisťného v úhrne je nižšia ako 3,32 eura, Sociálna poisťovňa dlžnú sumu nepredpíše.

Podľa § 172 ods. 5 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, o poisťnom v sporných prípadoch, príspevku na starobné dôchodkové sporenie v sporných prípadoch, o pokute, penále, povolení splátok dlžných súm poisťného, príspevku na starobné dôchodkové sporenie, pokuty, penále, a o zaradení zamestnávateľa do nebezpečnostnej triedy.

Podľa § 178 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. v cit. znení do pôsobnosti pobočky patrí

a) rozhodovať v prvom stupni

1. o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ...

8. o poisťnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie,

9. o uložení pokuty a penále,...

Podľa § 179 ods. 1 S.s.p., ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej len „opomenutý účastník“), správny súd overí správnosť tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

Podľa § 179 ods. 7 S.s.p., ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

Podľa § 462 ods. 1 S.s.p., ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

7. Žalobca podal správnu žalobu tvrdiac, že prvostupňové rozhodnutie mu nebolo riadne doručené. Z administratívneho spisu sťažovateľky ako aj z nesporných tvrdení účastníkov súdneho konania vyplýva, že žalobca bol účastníkom správneho konania a prvostupňové rozhodnutie mu sťažovateľka doručovala doporučené na adresu bydliska v Poľskej republike. Zásielku s rozhodnutím prevzala na adrese žalobcu osoba odlišná od žalobcu, jeho švagriná pani G.. Žalobca ako aj správny súd mali zhodne za to, že takéto doručenie je právne neúčinné a rozhodnutie správneho orgánu malo byť žalobcovi doručované do vlastných rúk. S uvedeným právnym záverom sa kasačný súd nemohol stotožniť.

8. Podľa zák. č. 461/2003 Z.z. sa rozlišuje doručovanie do vlastných rúk a tzv. „obyčajné“ doručovanie. Taxatívny výpočet rozhodnutí, ktoré je potrebné doručiť do vlastných rúk, stanovuje § 212 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z. z. Správny súd vyhodnotil prvostupňové rozhodnutie o tom, že žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské, povinné dôchodkové a povinné poistenie v nezamestnanosti od 01.07.2012 do 30.11.2012 podľa slovenskej legislatívy, ako rozhodnutie, ktoré je potrebné doručovať do vlastných rúk.

9. Kasačný súd je naopak toho názoru, že pre prvostupňové rozhodnutie zákon doručovanie do vlastných rúk nevyžaduje. Z hľadiska typológie ide o rozhodnutie o vzniku, prerušení alebo zániku sociálneho poistenia, ktorým Sociálna poisťovňa a jej pobočky v sporných prípadoch rozhodujú o tom, či účastník konania splnil zákonné predpoklady pre vznik, resp. zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti podľa § 20 zák. č. 461/2003 Z. z. Právnou otázkou, ktorú záväzne rieši takéto rozhodnutie, je teda existencia či neexistencia samotného poistného vzťahu. Naopak, rozhodnutím o poistnom je napr. rozhodnutie o predpísaní dlžného poistného podľa § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. Jeho predmetom je spravidla určenie výšky poistného, ktoré je subjekt podľa § 128 zákona č. 461/2003 Z. z. povinný platiť a odvádzať, zatiaľ čo vznik a trvanie povinného sociálneho poistenia sa považuje zrejme a nepochybné.

10. Odlišnosť oboch právnych inštitútov je zrejme tiež zo systematického členenia zák. č. 461/2003 Z.z., keď § 172 ods. 5 uvedeného zákona uvádza, že predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ako aj konanie o poistnom v sporných prípadoch. Zákonodarca teda tieto dve konania rozlišuje. Obdobne v ustanovení § 178 ods. 1 je samostatne upravené oprávnenie pobočky rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a rozhodovať o poistnom.

Z uvedených ustanovení je teda zrejme, že zákon rozlišuje pojmy rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, čo bolo aj predmetom prvostupňového rozhodnutia a ďalej rozhodovanie o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové poistenie a rozhodovanie o uložení pokuty a penále.

11. Vzájomným porovnaním a gramatickým výkladom týchto ustanovení je nutné uzavrieť, že ide celkom zjavne o odlišné právne inštitúty, pričom zákon nevyžaduje pri rozhodnutiach o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk. Ak by bola povinnosťou sťažovateľky doručovať aj rozhodnutie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia do vlastných rúk, musela by byť táto povinnosť v zákone priamo zakotvená.

12. Kasačný súd preto konštatuje, že žalobcovi bolo prvostupňové rozhodnutie riadne doručené dňa 29.04.2013, kedy ho na adrese žalobcu prevzala osoba ochotná ho prevziať a odovzdať žalobcovi (jeho švagriná pani G.).

Najvyšší súd navyše dodáva, že žalobca nenamietal, že by sa rozhodnutie nedostalo do jeho dispozičnej sféry, že by sa s ním neoboznámil, resp. že mu nebolo odovzdané, v žalobe na jeho obsah sám odkazoval. Žalobca namietal len, že mu nebolo doručené riadne, s čím sa kasačný súd z vyššie uvedených dôvodov nestotožnil.

13. Vzhľadom na vyššie uvedené považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za dôvodnú a rozhodol podľa § 462 ods. 1 S.s.p. o zrušení napadnutého rozhodnutia správneho súdu a vrátení veci na ďalšie konanie. V ďalšom konaní bude správny súd pokračovať v konaní aplikujúc § 179 ods. 7 S.s.p. Správny súd rozhodne tiež o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S.s.p.).

14. Toto uznesenie kasačného súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok (§ 438 v spojení s § 439 S.s.p.).